

Sygn. akt IV CZ 63/16

POSTANOWIENIE

Dnia 10 listopada 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Górski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Kwaśniewski

SSN Karol Weitz

w sprawie z wniosku T. S.
przy uczestnictwie M. S.
o podział majątku wspólnego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 10 listopada 2016 r.,
zażalenia uczestniczki postępowania
na postanowienie Sądu Okręgowego w T.
z dnia 30 marca 2016 r., sygn. akt VIII Ca .../16,

**uchyla zaskarżone postanowienie;
pozostawia Sądowi Okręgowemu rozstrzygnięcie o kosztach
postępowania zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 30 marca 2016 r. Sąd Okręgowy w T. uchylił postanowienie Sądu Rejonowego w B. z dnia 17 lipca 2015 r. i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania. W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd I instancji nie dokonał całościowej oceny zgromadzonego materiału, a ponadto powinien go uzupełnić poprzez należyte ustalenie składu i wartości majątku wspólnego uczestników postępowania.

Zażalenie na to postanowienie złożyła uczestniczka M. S., zarzucając naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. Na tej podstawie wносиła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W judykaturze Sądu Najwyższego wyjaśniono, że kognicja Sądu Najwyższego rozpoznającego zażalenie na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. jest wąska i ogranicza się wyłącznie do ustalenia, czy sąd odwoławczy prawidłowo zakwalifikował określoną sytuację procesową jako odpowiadającą jednej z podstaw wskazanych w art. 386 § 2 i 4 k.p.c. Poza zakresem kontroli pozostaje prawidłowość stanowiska sądu odwoławczego co do istoty sprawy (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2013 r., I CZ 5/13, OSNC-ZD 2014 r., nr 1, poz. 4; z dnia 8 września 2016 r., II CZ 93/16, nie publ.; z dnia 9 sierpnia 2016 r., II CZ 113/16, nie publ.; z dnia 24 czerwca 2016 r., II CZ 36/16, nie publ.).

Zgodnie z ugruntowanym orzecnictwem Sądu Najwyższego, o nierozpoznaniu istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. można mówić jedynie wtedy, gdy sąd nie odniósł się do tego, co było przedmiotem sprawy bądź zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania, uznając bezzasadnie, że nie jest to konieczne z uwagi na istnienie przesłanek materialnoprawnych lub procesowych unicestwiających roszczenie (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2015 r., V CZ 91/14, nie publ.; z dnia 5 marca 2015 r., V CZ 126/14, nie publ.; z dnia 21 maja 2015 r., IV CZ 10/15, nie publ.; z dnia 26 czerwca 2015 r., I CZ 60/15, nie publ. oraz powołane w nich orzeczenia). Wszelkie inne wady rozstrzygnięcia dotyczące naruszeń prawa materialnego bądź procesowego (poza nieważnością postępowania i nieprzeprowadzeniem postępowania

dowodowego w całości) nie uzasadniają uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Braki w postępowaniu dowodowym i uchybienia popełnione w procesie subsumpcji powinny być w systemie apelacji pełnej załatwiane bezpośrednio w postępowaniu apelacyjnym (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2002 r., I CKN 486/00, OSP 2003, Nr 3, poz. 36; z dnia 23 września 1998 r., II CKN 895/97, OSNC 1999, Nr 1, poz. 22; z dnia 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999, Nr 1, poz. 22 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 19 grudnia 2012 r., II CZ 141/12, Monitor Prawniczy 2013, nr 15, s. 815.). Wielokrotnie wyjaśniano również, iż nierozpoznanie istoty sprawy nie jest równoznaczne z niedokładnościami postępowania, polegającymi na tym, że sąd pierwszej instancji, nie wziął pod rozwagę wszystkich dowodów, które mogły służyć do należytego rozpoznania sprawy lub nie wyjaśnił wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2015 r., V CZ 16/15, nie publ. oraz z dnia 26 czerwca 2015 r., I CZ 45/15, nie publ. i orzeczenia w nich przywołane).

Argumentacja Sądu Okręgowego i jego zalecenia co do dalszego postępowania nie potwierdzają, że doszło do nierozpoznania istoty sprawy w przedstawionym rozumieniu tego pojęcia. Wytykane Sądowi Rejonowemu uchybienia dotyczą rozpoznania sporu w sposób, który Sąd odwoławczy uznał za nieprawidłowy, z uwagi na popełnione błędy w zakresie zastosowania prawa materialnego. Tymczasem odmienna ocena prawna, nawet, jeśli łączy się z potrzebą poczynienia uzupełniających ustaleń, nie upoważnia do przypisania sądowi pierwszej instancji nierozpoznania istoty sprawy, a dowodzi jedynie, że - zdaniem Sądu odwoławczego - istota sprawy została rozpoznana nieprawidłowo. W takim zaś wypadku Sąd drugiej instancji, orzekając na podstawie art. 382 k.p.c., zobowiązany jest naprawić dostrzeżone wadliwości i należycie zastosować prawo materialne. Taki stan rzeczy jest konsekwencją systemu apelacji pełnej, w której druga instancja ma charakter merytoryczny, a nie jedynie kontrolny (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2009, nr 6, poz. 55, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2014 r., IV CZ 129/13, nie publ., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2015 r., III CSK 221/14, nie publ.).

Ponadto w sprawie nie zachodzi podstawa do uchylenia orzeczenia ze względu na potrzebę przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Jeżeli Sąd Okręgowy dopatrzyłby się potrzeby uzupełnienia postępowania dowodowego w związku z odmienną koncepcją prawną rozstrzygnięcia, to i tak powinno to nastąpić w postępowaniu drugoinstancyjnym (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2013 r., II PZ 28/13, OSNP 2014, nr 10, poz. 146).

W tych okolicznościach nie można zgodzić się z Sądem Okręgowym ani co do tego, że nie została rozpoznana istota sprawy, ani co do tego, że Sąd Rejonowy nie poczynił niezbędnych do rozpoznania tej sprawy ustaleń faktycznych. Konieczne uzupełnienie ustaleń i merytoryczna ocena zasadności powództwa mieści się w granicach uprawnień sądu rozpatrującego apelację i stanowi należytą realizację jego obowiązków (por. mającą moc zasady prawnej uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008/6/55).

Z przytoczonych względów należało uchylić zaskarżone postanowienie na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.

kc

db